

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗМІНИ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

У статті розглядаються семантико-стилістичні трансформації лексичних елементів в американській поезії

Ключові слова: американська поезія, семантико-стилістична трансформація, лексичні одиниці, літературні прийоми

The article examines the semantic-stylistic transformations of lexical elements in American poetry

Key words: American poetry, semantic-stylistic transformation, lexical units, literary devices

Американська поезія, як віддзеркалення різноманітної культури США, постійно змінюється, розширюючи свій лексичний склад новими словами та виразами. Одним з ключових процесів цієї динаміки є семантико-стилістична трансформація лексичних одиниць. Цей процес передбачає зміну смислового навантаження, стилістичної тональності або емоційної виразності слова у межах поетичного твору.

Семантико-стилістична модифікація [4] – це складний лінгвістичний процес, який обумовлений кількома факторами:

- Контекст. Значення слова може змінюватися залежно від оточуючих його слів та синтаксичних конструкцій.

- Авторська індивідуальність. Кожен поет має свій власний стиль, який впливає на вибір слів та їхнє значення.

- Культурно-історичний контекст. Зміна суспільних умов та цінностей призводить до зміни значень слів.

- Емоційний вплив. Поети часто використовують слова в переносному значенні, щоб викликати певні емоції у читача.

Проаналізуємо застосування різних мовних засобів у творчості американських поетів.

Вірш Т.С. Еліота «The Love Song of J. Alfred Prufrock» [2] є знаковим твором модерністської літератури, вперше опублікований у 1915 році. Твір характеризується глибоким психологічним зануренням, застосуванням нетипових образів та унікальним мовним стилем.

Одним із найпоширеніших літературних прийомів, який використовує автор, є метафора. Образ «*yellow fog that rubs its back upon the window-panes*» (жовтий туман, що третисья спиною об шибки) створює відчуття задухи, невиразності та невизначеності. «*Fog*» (туман) символізує не як фізичне явище, а як внутрішній стан героя, який загубився в лабіринті своїх думок і почуттів.

Також яскрава метафора вірша у фразі «*I have measured out my life with coffee spoons*» (Я виміряв своє життя кавовими ложками), що символізує

банальне та рутинне життя героя, що проходить без значних подій чи досягнень, тобто одноманітно.

Крім метафор, Т.С. Еліот широко використовує епітети, які надають словам додаткових значень і створюють насичені образи: «*muttering retreats*» (буркотіння відступів), що передає атмосферу нудьги, тривожності головного героя; «*formulated phrases*» (сформульовані фрази) – вказує на штучність, неприродність фраз, що характеризують відчужений образ життя персонажа як від інших, так і від самого себе, а саме своїх почуттів та емоцій; «*elegant men*» – як розуміння того, що навкруги чоловіки, що мають соціальний статус, привабливу зовнішність, все те, чого не має головний герой.

Автор, для демонстрації заплутаних почуттів головного героя та його внутрішніх протиріч використовує й оксиморони. «*The evening is spread out against the sky / Like a patient etherized upon a table*» вказує на прирівняння гарного природного моменту вечора до безпорадного стану пацієнта під наркозом. «*Do I dare / Disturb the universe*» поєднує розуміння дріб'язковості та незначущості існування головного героя і в той час він замислюється, чи достатньо сил в нього змінити всесвіт.

Поема Майї Енджелой «*Still I Rise*» [1], створена у 1978 році, є яскравим прикладом сильної поезії протесту, яка спонукає до відчуття гордості, честі та внутрішньої сили.

Одним із ключових засобів семантико-стилістичної модифікації в цьому творі є метафора. Авторка порівнює себе з різними природними явищами та об'єктами – «*Just like moons and like suns*», «*I'm a black ocean, leaping and wide*», наділяючи себе їхніми властивостями, а в той же час підсилює їх своєю енергією та непохитністю. Як незмінними є природні цикли сонця й місяця, так і стійкість та сміливість головної героїні відновлюються з кожним ударом долі.

Іншим важливим прийомом є персоніфікація. Авторка надає людські якості неодушевленим предметам, тим самим оживляючи їх і надаючи їм більшої виразності. Наприклад, фрази «*You may shoot me with your words*», «*You may cut me with your eyes*» наділяють поняття «слова» і «погляд» силою зброї, що має здатність пронизувати тіло та завдавати болю.

М. Енджелой також використовує оксиморони для створення контрастного образу та підсилення емоційного напруження. Вираз «*bitter, twisted lies*» поєднує в собі протилежні значення, підкреслюючи жорстокість і несправедливість, з якими стикається лірична героїня. У фразі «*You may trod me in the very dirt*» «бруд» хоч і має принизливе значення, але поетеса використовує його для підкреслення масштабності своєї витримки і здатності підніматися, незважаючи на приниження.

У вірші відомого американського поета Ленгстона Х'юза «*The Weary Blues*» [3], вперше надрукованому в 1926 році, автор віртуозно відтворює атмосферу джазового клубу, застосовуючи широкий спектр мовних прийомів.

Використання метафор у вірші допомагає створити глибокий емоційний ефект. У виразі «*I heard that Negro play*» Л. Х'юз не даремно використовує «*Negro*» для створення атмосфери епохи, а також соціальної приналежності героя. У фразі «*With his ebony hands on each ivory key*» прослідковується контраст між «*ebony hands*» та «*ivory key*», тобто соціальний дисбаланс між виконавцем та його інструментом.

У вірші автор використовує і оксиморони. «*He made that poor piano moan with melody*». Між «мелодією» та «стогіном» явні розбіжності, так як перше поняття асоціюється з прекрасним звучанням, а друге – з болем та стражданням. Фраза «*He slept like a rock or a man that's dead*» поєднує ознаки живого та неживого, що характеризує емоційну втому і виснаження ліричного героя.

Отже, семантико-стилістичні трансформації виступають універсальним засобом у руках поета, незалежно від тематики та стилю твору. Різноманіття застосованих прийомів вражає. Метафори, метонімії, синекдохи, оксиморони, персоніфікації – усі ці засоби взаємодіють, створюючи багаточасові та багатозначні тексти. Використання семантико-стилістичних трансформацій дає можливість авторам виходити за межі буквального значення слів і створювати унікальні поетичні образи. Крім того, аналіз розглянутих поем демонструє, що семантико-стилістичні зміни є не лише літературним інструментом, а й потужним засобом пізнання світу. Через них поети досліджують глибокі психологічні переживання, передають свої філософські ідеї та відображають суспільні процеси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вірш «*Still I Rise*» by Maya Angelou | poetree. Poetree. Час знову читати вірші | Poetree. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/46446/still-i-rise> (дата звертання 17.09.2024).
2. Вірш «*The Love Song of J. Alfred Prufrock*» by T.S. Eliot | poetree. Poetree. Час знову читати вірші | Poetree. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poetrymagazine/poems/44212/the-love-song-of-j-alfred-prufrock> (дата звернення 20.09.2024).
3. Вірш «*The Weary Blues*» by Langston Hughes | poetree. Poetree. Час знову читати вірші | Poetree. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/47347/the-weary-blues> (дата звертання 17.09.2024).
4. Ляшко Б., Хаджи А. Механізми утворень колокацій англійської мови. *Modalități conceptuale de dezvoltare a științei moderne*. 2020. URL: <https://doi.org/10.36074/20.11.2020.v4.20> (дата звернення: 23.08.2024).
5. Янковець О., Кустовська І., Янковець А. Сучасна американська поезія як відображення найактуальніших тем 21-го століття крізь призму діджиталізації. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 2(20). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2\(20\)-491-501](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2(20)-491-501) (дата звернення: 24.08.2024).

Науковий керівник кандидатка філологічних наук, доцентка Поторій Н.В.